

Fagerbergutvalget

Møte 1- 2010 Referat

Tid: Onsdag 17.februar 2010 kl.1300-1700
Sted: Regjeringskvartalet, Y-blokka, møterom 2071

Til stede: Jan Fagerberg (utvalgsleder), Gry Alsos, Marianne Andreassen, Ådne Cappelen, Inge Jan Henjesand, Astrid Lægreid, Curt Rice, Agnar Sandmo, Randi Søgne.

Kunnskapsdepartementet: Tora Aasland og Trond Fevolden (sak 01)

Sekretariat: Geir Arnulf (sekretariatsleder), Elin Stokkan, Morten Størseth, Øystein Jørgensen, Barbra Noodt (referent).

Utvalgsleder Jan Fagerberg ønsket statsråden, departementsråden og utvalgsmedlemmene velkommen. Ingen saker ble satt opp under Evt.

Sak 01-10 Presentasjon av utvalget og sekretariatet

Utvalgs- og sekretariatsmedlemmene presenterte seg selv, sin institusjonstilknytning og relevant bakgrunn.

Tora Aasland takket utvalgsmedlemmene for å delta i et viktig arbeid. Det ble presisert at utvalgsmedlemmene ikke representerer sine institusjoner, men bringer sin kompetanse og erfaringer inn i arbeidet som eksperter. Arbeidet skal bidra til å vri fokus fra innsats til resultat i offentlig finansiert forskning. Det har vært en kraftig økning i regjeringens forskningsinnsats også i 2010 og fortsatt vekst er ønsket, men det er et stort behov for å vite mer om effektene av innsatsen. Måloppnåelse krever et helhetlig perspektiv som også inkluderer den samfunnsvitenskapelige og humanistiske forskningen. Utredningens fokus skal være på de strukturelle målene, fremfor de tematiske.

Utvalget skal selv diskutere og avgrense mandatet. Spørsmål kan likevel avklares med statsråden eller departementsråden.

Sak 02-10 Presentasjon av forskningsmeldingen og bakgrunn for Orientering nedsettelse av utvalget

Sekretariatsleder Geir Arnulf ga en presentasjon av

forskningsmeldingen (Klima for forskning) og det overordnede målbildet for forskningspolitikken, se vedlagte presentasjon.

Spørsmål til presentasjonen:

- Hvorfor ikke fokus også på anvendelse av forskningsresultatene i offentlig sektor? Er det mulig å utvikle indikatorer for dette?

Sak 03-10 Hovedtrekk i den offentlig finansierte forskningen

Orientering

Morten Størseth, medlem av sekretariatet, ga en presentasjon av finansieringsstrømmene i offentlig finansierte forskning, inkludert mottakere, gitte mål og oppnådde resultater. Se vedlagte presentasjon.

Sak 04-10 Utvalgets arbeid

Drøfting

a. Forståelse av mandatet

Et notat om fortolkningen av mandatet fra utvalgsleder var sendt ut på forhånd. Oppgaven er avgrenset til offentlig finansierte forskning. Utvalget skal først og fremst fokusere de tverrgående fremfor de tematiske målene i forskningsmeldingen.

Utvalget hadde en åpen diskusjon og var enige om at det er både krevende og viktig å avgrense utvalgets arbeid. Det var enighet om at et velfungerende forskningssystem kan fungere som et organiserende begrep.

Følgende tema ble berørt i diskusjonen:

Hva er forskning og hvilken verdi har den:

- Det er viktig å ta utgangspunkt i hvilken betydning forskning har for fag- og kompetanseutvikling, verdiskaping/ næringsutvikling, utvikling av offentlig sektor og som kulturell identitetsbærer.
- Forskning er en forpliktelse for en nasjon som vil regne seg som del av det globale kunnskapssystem. Forskingen er også en forutsetning for å kunne hente hjem ny kunnskap (absorpsjonsevne) og bidrar til nasjonal konkurransekraft.
- Skal forskning også omfatte kunstnerisk utviklingsarbeid, utvikling og forvaltning av eksisterende kunnskap? Er skillet mellom grunn- og anvendt forskning hensiktsmessig? Hvordan bør ressursinnsatsen på ulike typer forskning balanseres?

Målstyring i forskning:

- Utvalget skal drøfte gode målemetoder for forskning, og gjennomgå hovedstrømmene i offentlig finansiering. Hvor langt bør utvalget gå når det gjelder å foreslå endringer i offentlig

finansiering? Det ligger i mandatet at utvalget skal se nærmere på de fire hovedstrømmer og det vil være aktuelt å se nærmere på balansen mellom disse.

- Målemetoder kan ikke vurderes uavhengig av fag, tema, sektor etc. Inndelinger vil fort gripe over i de tematiske målene.
- Hva er de kritiske kjennetegnene for god måloppnåelse innen de fire tverrgående målene?
- Hvordan kan målene utformes slik at de er målbare og i tilstrekkelig grad overordnede? Hvordan unngå at forskningens kvalitet vurderes ensidig ut fra styringsinformasjon som ikke fanger opp kvalitet i tilstrekkelig grad?
- Skal utvalget vurdere inndelingen/ strukturen mellom tverrgående og tematiske mål? Bør forskningspolitikken ha tematiske mål i det hele tatt, jf næringsnøytralitet? Skaper en slik målstruktur inkonsistens?
- Hvordan og i hvilken grad påvirker målene som settes aktørenes aktivitet? Gir målene uønskede bivirkninger? Kan for eksempel mål om internasjonal publisering føre til at forskerne i mindre grad retter oppmerksomheten mot nasjonale kunnskapsbehov?

Et velfungerende forskningssystem:

- Et velfungerende forskningssystem produserer forskning av høy kvalitet på en effektiv måte – og bidrar til at resultatene tas i bruk.
- Hva kjennetegner et velfungerende forskningssystem? Hvordan kan forskningssystemets anarkiske karakter ivaretas på en måte som gir entreprenører innen forskningssystemet rom for nyskaping (og som er preget av åpenhet, konkurranse og fleksibilitet)?
- Plan vs konkurranse: Konkurranse innen forskning kan bidra til effektivitet. Konkurranse bidrar til at de beste får mer, men sikrer ikke nødvendigvis at nasjonale behov dekkes. Hvordan påvirker tematiske føringer konkurransen og god kvalitet i forskningen? Hvordan bør balansen mellom tematiske føringer og fri forskning være? Hvordan oppnår man et robust forskningssystem i lys av tematiske føringer
- Hvor ligger problemene? Eksempler på utfordringer er arbeidsforholdene innen forskning, ressursbruk til søknadsskriving om begrensede midler, fraværet av strategisk og understøttende personalledelse, økende behov for god organisering av forskningsmiljøene, og investering i og utnyttelse av infrastruktur.
- En internasjonal sammenligning er viktig for å fange opp utviklingstrender, for å finne bedre metoder og for å identifisere

utfordringer.

Oppsummering:

- Utvalget tar utgangspunkt i "et velfungerende forskningssystem". Hva karakteriserer et slikt system? Deretter identifiseres sentrale problemstillinger.
- Utvalget skal utrede hvilken type målemetoder man bør bruke og hvilke fordeler og ulemper de evt innebærer.

Videre arbeid:

- Sekretariatet utformer et kort notat om hva et velfungerende forskningssystem er som grunnlag for diskusjon i kommende møte.

b. Arbeidsform

Mandatat presiserer at: *"Utvalget skal ha en åpen arbeidsmåte som inviterer til dialog og diskusjon med forskingssektoren og andre relevante aktører og som bidrar til at temaene blir bredt belyst før de kommer til regjeringen. Departementene skal informeres om arbeidet på egnet måte."*

Sekretariatet opplyste at utvalget leverer NOUen til statsråden og at Kunnskapsdepartementet deretter tar ansvar for en alminnelig høring (jf Utredningsinstruksen § 5.1: "Når en sak er ferdig utredet, skal fagdepartementet eller den underliggende instansen sende saken på alminnelig høring til alle berørte offentlige og private institusjoner. dersom saken ikke omfattes av unntakene i punkt 5.4").

Utvalget diskuterte hva en åpen arbeidsform innebærer og hvilken grad av dialog som er praktisk håndterbar.

Konklusjoner:

- Det etableres en offentlig webside for utvalget under regjeringen.no med en egen mailadresse til utvalget for eksterne innspill. Sekretariatet oppsummerer relevante innspill.
- På nettstedet legges ut mandat, møteplan, relevante bakgrunnsdokumenter (inklusive utredninger som utvalget bestiller) og presentasjoner som er holdt for utvalget.
- Utvalget avholder et åpent dialogmøte i Oslo før sommeren. I tillegg inviteres miljøene som utvalget skal besøke i andre byer til dialog.
- Dialogen skal omfatte institusjoner innen forskningssektoren, utøvende forskere og ulike brukere av forskningsresultater.
- Profilerte deltakere i forskningsdebatten identifiseres og

inviteres til det åpne dialogmøtet (eks: Debatt deltakere i Aftenposten og Morgenbladet).

- Utvalget eller enkeltmedlemmer deltar på andres arenaer.
- Forberedte notater, for eksempel notat om 'et velfungerende forskningssystem', kan legges frem for debatt på nettsiden.
- Utvalgsleder uttaler seg på vegne av utvalget, inkl. debattinnlegg.

Videre arbeid:

- Sekretariatet etablerer nettstedet.
- Sekretariatet innhenter forslag til norske og internasjonale foredragsholdere og sentrale tema. Utvalgsmedlemmene inviteres til å bidra.
- Sekretariatet, i samarbeid med utvalgsleder, foreslår utredninger som utvalget kan bestille.

c. Møtedatoer

Utvalget ble forelagt forslag til møteplan som ble diskutert.

Konklusjoner:

- Utvalget slutter seg til foreslått møteplan.
- Utvalgsmedlemmene kommer tilbake med evt invitasjoner til besøk (Tromsø, Trondheim eller Bergen) og tidspunkt, samt forslag til kandidater som kan inviteres til å holde presentasjoner eller delta i debattmøter.
- Sekretariatet utarbeider forslag til studietur til kommende møte.

d. Praktisk informasjon om godtgjørelse og refundering av kostnader

Et notat om fremgangsmåte for refusjon av utgifter og for godtgjørelse ble delt ut i møtet.